



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 601/2012-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. decembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť E. D., B., I. D., B., P. D., B., E. B., B., M. H., B., A. Ž., B., J. H., P., D. H., B., Ing. S. H., B., O. H., B., A. F., B., M. G., B., E. M., B., všetci zastúpení advokátkou JUDr. D. Š., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutím Slovenského pozemkového fondu – Bratislava sp. zn. DE/2011/044598 z 25. októbra 2011, rozhodnutím Slovenského pozemkového fondu – Bratislava sp. zn. DE/2011/047533 z 10. novembra 2011 a postupom Slovenského pozemkového fondu, regionálneho odboru Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 2997/2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. D., I. D., P. D., E. B., M. H., A. Ž., J. H., D. H., Ing. S. H., O. H., A. F., M. G., E. M. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. januára 2012 doručená sťažnosť E. D., I. D., P. D., E. B., M. H., A. Ž., J. H., D. H., Ing. S. H., O. H., A. F., M. G., E. M. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím Slovenského pozemkového fondu – Bratislava (ďalej aj „pozemkový fond“) sp. zn. DE/2011/044598 z 25. októbra 2011, označeným ako „*Oznámenie o vybavení podania*“ (ďalej len „oznámenie o vybavení podania“), rozhodnutím pozemkového fondu sp. zn. DE/2011/047533 z 10. novembra 2011, označeným ako „*Opakovaná sťažnosť podľa § 21 zák. č. 9/2010 Z. z. – odpoveď*“ (ďalej len „odpoveď na opakovanú sťažnosť“) a postupom Slovenského pozemkového fondu, regionálneho odboru Banská Bystrica (ďalej len „regionálny odbor pozemkového fondu“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2997/2008.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sú v zmysle ustanovenia § 6 ods. 1 písm. m) zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov oprávnenými osobami, ktorým podľa tohto zákona prináleží právo na vydanie nehnuteľností, resp. právo na poskytnutie náhrady za časť nehnuteľností, ktoré im boli vyvlastnené. Sťažovatelia a ich právni predchodcovia si nárok na vydanie vyvlastnených nehnuteľností uplatnili 30. decembra 1992 na Pozemkovom úrade Banská Bystrica.

3. Rozhodnutím Okresného úradu v Banskej Bystrici, odboru pozemkového, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, oddelenia pozemkového sp. zn. 1876/2001 z 12. júna 2001 bolo sťažovateľom a ich právnym predchodcom priznané vrátenie vlastníckeho práva k časti uplatnených reštitučných nárokov, pričom za pozemky, ku ktorým vlastnícke právo priznané nebolo, vzniklo oprávneným osobám právo na náhradu. Sťažovatelia sa nestotožnili s označeným rozhodnutím pozemkového úradu

a napadli ho na príslušnom Krajskom súde v Banskej Bystrici. Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 23 S 67/01 z 21. mája 2003 v spojitosti s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. SŽ – o – Ks 203/03 z 27. októbra 2004 bolo rozhodnutie pozemkového úradu potvrdené.

4. Následne pozemkový fond, regionálny odbor oznámil zástupcovi oprávnených osôb (t. j. sťažovateľom a ich právnym predchodcom), že eviduje ich žiadosť o riešenie reštitučnej náhrady pod sp. zn. 2997/2008, a zároveň oprávnené osoby upozornil na potrebu predloženia žiadosti o spôsobe poskytnutia náhrady a splnomocnenia na zastupovanie splnomocnenca pri právnych úkonoch riešenia reštitučných náhrad. Sťažovatelia sú presvedčení, že takto uložená povinnosť bola splnená predložením požadovaných dokladov 17. septembra 2009.

5. Keďže konanie pozemkového fondu bolo podľa názoru sťažovateľov poznačené priet'ahmi, podali pozemkovému fondu 19. júla 2011 sťažnosť na priet'ahy v konaní o vydanie náhradných pozemkov. Pozemkový fond sťažnosťou napadnutým oznámením o vybavení podania vyhodnotil sťažnosť ako čiastočne opodstatnenú.

6. Sťažovatelia nesúhlasili s vybavením sťažnosti a 30. októbra 2011 podali opakovanú sťažnosť, na ktorú pozemkový fond reagoval odpoveďou na opakovanú sťažnosť tak, že uznal formálne pochybenie vybavenia pôvodnej sťažnosti s tým, že vecnú stránku nezmenil, a súčasne uviedol, že riaditeľka pozemkového fondu, regionálneho odboru koná aktívne.

7. Podľa názoru sťažovateľov pozemkový fond oznámením o vybavení podania a odpoveďou na opakovanú sťažnosť porušil ich označené základné práva. Petit sťažnosti formulovali sťažovatelia takto:

«Slovenský pozemkový fond – Bratislava v konaní o vydanie náhradných pozemkov vedeného na Regionálnom odbore Banská Bystrica pod číslom ... porušil právo sťažovateľov vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy a právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy.

Zrušujú sa „Oznámenie o vybavení podania“ číslo DE/2011/044598 a „Opakovaná sťažnosť podľa § 21 zák. č. 9/2010 Z. z. – odpoveď“ číslo DE/2011047533 vydané Slovenským pozemkovým fondom – Bratislava a vec sa mu vracia na nové konanie.

Sťažovateľom priznáva finančné zadosťučinenie každému 3.000 Eur t. j. 13 x 3.000 Eur, spolu 39.000 (slovom tridsaťdeväťtisíc eur), ktoré je Slovenský pozemkový fond povinný vyplatiť prostredníctvom právneho zástupcu sťažovateľov sťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Právnej zástupkyňi sťažovateľov JUDr. D. Š., advokátke sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia 3.318,92, ktorá jej bude vyplatená Slovenským pozemkovým fondom – Bratislava do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.»

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

9. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že ústavnoprávna argumentácia sťažovateľov pôsobí do veľkej miery zmätočne, nekonzistentne a je vnútorne nesúladná. Sťažovatelia v petite sťažnosti namietajú porušenie základného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy oznámeniami pozemkového fondu, ktorý reagoval na ich sťažnosti na priedahy, avšak v odôvodnení svojej ústavnej sťažnosti neuvádzajú bližšie dôvody, ktoré by mohli signalizovať porušenie označených základných práv. Z obsahu sťažnosti ústavný súd len dedukuje, že námietky sťažovateľov smerujú skôr k zbytočným priedahom pozemkového fondu pri vybavovaní ich uplatnených reštitučných nárokov než k arbitrárnosti sťažovateľmi napádaných oznámení pozemkového fondu. Navyše po formálno-právnej stránke je v petite sťažnosti omylom nesprávne označené konanie pozemkového fondu, regionálneho odboru pod sp. zn. 2998/2008, pričom z ostatného textu sťažnosti a z pripojených príloh vyplýva, že sťažovatelia mali na mysli konanie vedené pod sp. zn. 2997/2008.

12. Z ústavnoprávneho hľadiska sťažovatelia odôvodnili podanú sťažnosť takto:

«Regionálny odbor Slovenského pozemkového fondu doručil zástupcovi sťažovateľov na vedomie Opatrenia, ktoré prijal v zmysle Zápisnice č. 37/2011 zo dňa 18.11.2011.

Podľa názoru sťažovateľov opatrenia na odstránenie porušovania základných práv a slobôd sťažovateľov budú pokračovať, nakoľko nie sú vytvorené vecné predpoklady splnenia t.j. dostatok vhodných pozemkov a aj napriek zložitosti legislatívy by bolo v minulosti došlo k poskytnutiu náhradných pozemkov. Opatrenia sú postihnuté aj

všeobecnosťou. To sú aj dôvody, prečo sťažovatelia hľadajú právnu ochranu u Ústavného súdu Slovenskej republiky s tým, že oni k prieťahom neprispeli...

Sťažovatelia sú toho názoru, že postupom Slovenského pozemkového fondu – Bratislava pri poskytovaní náhradných pozemkov sťažovateľom podľa Rozhodnutia o vlastníctve vydaného Okresným úradom v Banskej Bystrici odbor pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva oddelenie pozemkové číslo ... z 12.06.2001 v konaniach o sťažnosti podľa zákona č. 9/2010 Z. z. vydaním „Oznámenia o vybavení podania“ číslo DE/2011/044598 z 25.10.2011 a „Opakovaná sťažnosť podľa § 21 zák. č. 9/2010 Z. z. – odpoveď“, číslo DE/2011/047533 z 10.11.2011 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1, 3 Ústavy a právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy.

Podaním sťažnosti o prieťahy v konaní o vydanie náhradných pozemkov podľa zák. č. 9/2010 Z. z. a Opakovanej sťažnosti podľa § 21 toho istého zákona sťažovatelia vyčerpali prostriedky, ktoré im zákon na ochranu ich základných práv alebo slobôd poskytuje a niet iného súdu, ktorý by chránil ich základné práva alebo slobody.»

13. V ďalšej časti sťažnosti sťažovatelia na podporu svojich tvrdení interpretovali základné práva garantované čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy.

14. Bez ohľadu na už vyslovený vnútorný nesúlad podanej sťažnosti a absenciu bližšej ústavnoprávnej argumentácie ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti konštatuje, že na rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľov nie je daná právomoc ústavného súdu.

15. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sa namieta, sa sťažovatelia môžu domôcť využitím iných dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí

takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

16. Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon. Podľa § 7 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) v občianskom súdnom konaní súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci. Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

17. Súdny prieskum zákonnosti rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy je systematický členený v piatej časti OSP nazvanej „Správne súdnictvo“. Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve preskúmavajú súdy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. Podľa § 244 ods. 3 OSP rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

18. Podľa § 250t ods. 1 OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný, môže sa domáhať, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť. Návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis.

Podľa ustanovenia § 250v OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

19. Z citovaných právnych noriem vyplýva, že vo veci sťažovateľov je daná právomoc všeobecných súdov v správnom súdnictve rozhodovať či už o napadnutých oznámeniach pozemkového fondu, ktorými pozemkový fond reagoval na sťažnosti na prieťahy podané sťažovateľmi, alebo prípadne aj o v sťažnosti namietanej nečinnosti pozemkového fondu. Nevyužitie možnosti účinnej ochrany namietaného porušenia práv sťažovateľov v správnom súdnictve nemožno nahrádzať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv.

20. Z dosiaľ uvedeného možno urobiť záver, že je v právomoci všeobecných súdov poskytnúť ochranu dotknutým právam sťažovateľov. Vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy to zároveň znamená, že ústavný súd nemal inú možnosť, než odmietnuť sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

21. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá a rozhodnutie o ďalších požiadavkách sťažovateľov je podmienené vyslovením porušenia označených základných práv, o tejto časti sťažnosti ústavný súd už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2012